

БЕЗПЕКА ЛЮДИНИ – ТОЧКА ВІДЛІКУ ЗУСИЛЬ У НАПРЯМКУ РОЗВИТКУ ЛЮДИНИ

Г. І. Туровська к.т.н., доц., О. С. Шаталов ст. викл.

*Національний університет водного господарства та природокористування
м. Рівне,*

Безпека як певний стан, який полягає у відсутності загрози, є предметом зацікавлення багатьох галузей наук, а також особливих наукових дисциплін, що сягають часів зародження наукового пізнання дійсності [1]. Вона є також практичною наукою з різних сфер господарської діяльності та щоденної життєдіяльності людини.

Метою безпеки є встановлення постійного стану пильності та розробка механізмів контролю небезпеки на безперервній основі. Вона включає запобігання й управління нанесенням шкоди як фізичної, так і психологічної індивідам і суспільству, наскільки вони вміщуються в понятті “безпека людини”.

Спроби визначати, що таке безпека людини сьогодні, надзвичайно широко розповсюджені. Програма розвитку ООН у звіті про розвиток людства у розділі “Нові виміри безпеки людини” виробила наступне визначення безпеки людини: “Безпека людини має два головних аспекти. По-перше, вона означає безпеку від таких хронічних загроз, як голод, хвороба і репресії; по-друге – захист від раптових і шкідливих руйнівних подій в умовах повсякденного життя, – чи то вдома, на роботі або в суспільстві. Такі загрози можуть існувати на всіх рівнях національного буття та розвитку...”

„Безпека людини” визначається як універсальна потреба, яка підкреслюється широкою взаємозалежністю всіх людей, залежністю від величезної кількості загроз – загальних для будь-кого і будь-де. Безпека людини залежить від наявності превентивних засобів, які, в свою чергу, залежать від способу життя людини, від її доступу до засобів охорони здоров’я, соціальних, економічних і освітніх можливостей, а також від того, живе вона в умовах миру чи війни [2].

Безпека людини – поняття складне, багатогранне і багатofакторне. За обсягом і змістом воно охоплює весь комплекс людських відносин у соціальній і виробничій сферах, саму сутність людського життя, рівень національного розвитку і безпосередньо впливає на основний показник благополуччя населення – індекс людського життя.

Події у світі за останні роки від часу проведення першої Всеукраїнської конференції “БЖДЛ” внесли суттєві корективи у вирішення проблеми безпеки людини.

Ідея безпеки людини свідомо включає соціальні, психологічні, політичні й економічні чинники, які підвищують і захищають добробут людини з часом. Ключові компоненти відображають не тільки потребу у гарантіях виживання людини у будь-який момент, але й потребу у підтримці і розвитку психологічної покривальної ємності населення, що знаходиться під зовнішнім тиском. Зреш-

тою, концепція адресує ці обидві потреби до забезпечення керівництв у двох областях [3]:

- забезпечення мінімальних рівнів виживання (водою, харчуванням, притулком) і мінімальних рівнів захисту від загроз життю;
- підтримка основних психосоціальних потреб для ототожнення, розпізнавання, участі й автономії.

Забезпечення цих двох компонентів безпеки людини є істотною платформою для забезпечення людського розвитку. Іншими словами, „безпека людини” є точкою відліку зусиль у напрямку розвитку людини.

Основною концепцією сучасного людського розвитку є „сталий розвиток” [4] – центральний елемент міжнародного регламенту, який дав новий поштовх глобальним діям у боротьбі з бідністю і щодо захисту довкілля.

Поклавши в основу подальшого розвитку країни добробут і безпеку людини, її прагнення жити і творити в гармонії з природою, взявши до уваги основні ідеї і принципи, задекларовані на конференції ООН з навколишнього середовища і розвитку (Ріо-де-Жанейро, 1992р.), Україна започатковує процес змін, які за характером та обсягом експлуатації ресурсів, інвестиційною політикою, спрямуванням освіти та науково-технічного прогресу, захищеністю життєдіяльності нації відповідатимуть сьгоднішнім і майбутнім потребам, створять сприятливі умови для розвитку нації та збереження навколишнього природного середовища і природно-ресурсного потенціалу країни, тобто започатковує перехід на шлях сталого розвитку.

Сталий розвиток визначено ООН як основний напрям розвитку людської цивілізації на ХХІ століття, альтернативи йому немає, бо інший шлях призведе до всесвітньої екологічної катастрофи. При цьому загальнолюдські цінності (демократія, права людини, рівність, справедливість, добробут та інше) залишаються незмінними.

Ідея сталого розвитку стосується не тільки сучасності: вона адресована водночас як нинішнім, так і прийдешнім поколінням. Забезпечення сталого розвитку є умовою життєдіяльності суспільства, його стабільності та усталеності, стрижнем формування національної безпеки держави, яка досягається шляхом запобігання потенційних загроз.

Література:

1. Коженювські Л. Сек'юритологія – наука про безпеку в Євросоюзі // Безпека життєдіяльності. – 2006. – № 10. – С. 15-16.
2. Запорожець О. Міжнародні сучасні аспекти безпеки життєдіяльності людини // Безпека життєдіяльності. – 2004. – № 6. – С. 41-43.
3. Трегобчук В. Концепція переходу до сталого розвитку. – Київ, 2002.
4. Дорогунцов С., Ральчук О. Сталий розвиток – цивілізаційний діалог природи і культури // Вісн. НАН України. – 2001. – № 10. – С. 17.